

نواوری پیش نویس قانون جامع

داوری ایران

دکتر عزیزالله فهیمی
دانشیار دانشکده حقوق دانشگاه قم

ایرج جهان تیغ فرد
کارشناس ارشد حقوق دانشگاه قم

سرشناسه	:	فهیمی، عزیزاله، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور	:	نوآوری پیش‌نویس قانون جامع داوری ایران/ عزیزالله فهیمی، ایرج جهان‌تیغ‌فرد.
مشخصات نشر	:	تهران: خرسندی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۲۱۶ ص.
شابک	:	978-622-224-081-3
وضعیت فهرست نویسی	:	فپا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۲۱۴.
موضوع	:	داوری و جزا -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	:	Arbitration and award -- Iran -- Case studies
موضوع	:	داوری تجاری -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	:	Arbitration agreements, Commercial -- Iran -- Case studies
شناسه افزودن	:	جهان تیغ فرد، ایرج، ۱۳۶۷ -
رده بندی کنگره	:	KMH ۱۸۲۹
رده بندی دی‌سی	:	۳۴۷/۵۵۰۹
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۸۴۲۰۰۶

انتشارات خرسندی

خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان لبافی‌نژاد - نرسه - خیابان دانشگاه - پلاک ۱۷۴ - واحد ۲

تلفن ۵-۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵-۹۰۵۸۴۰۶۶

فروشگاه شماره ۱: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت) پلاک ۶۲، سف: ۶۶۹۵۰۷۵۹

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

نوآوری پیش‌نویس قانون جامع داوری ایران

دکتر عزیزاله فهیمی

ایرج جهان تیغ فرد

چاپ اول: ۱۳۹۸ - شمارگان: ۲۰۰ جلد - قیمت: ۴۵۰۰۰۰ ریال

ISBN: 978-622-224-081-3

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۴-۰۸۱-۳

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱۲
مقدمه	۱۴
الف. بیان مسئله	۱۵
ب. سؤالات تحقیق	۱۷
ج. پیشینه تحقیق	۱۷
د. ضرورت انجام تحقیق	۱۷
هـ. فرضیه‌ها	۱۸
و. هدف‌ها و تارپ‌های مورد انتظار از انجام تحقیق	۱۸
ز. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها	۱۸
ح. سازماندهی تحقیق	۱۸
فصل اول: کلیات، بیان مفهوم و تراز دوری	۲۱
۱.۱. تعاریف	۲۲
۱.۱.۱. تعاریف لغوی داوری	۲۲
۱.۱.۲. تعریف اصطلاحی داوری	۲۳
۱.۱.۳. ویژگی‌های داوری	۲۴
۱.۱.۴. تمییز داوری از مفاهیم مشابه	۲۶
۱.۱.۴.۱. تمییز داوری از قضاوت	۲۶
۱.۱.۴.۲. تمایز اصول دادرسی با تشریفات دادرسی	۲۸
۱.۱.۴.۳. تمییز داوری از میانجیگری	۲۹
۱.۱.۴.۴. تمییز داوری از مفهوم کارشناسی	۳۱
۱.۲. انواع داوری	۳۳
۱.۲.۱. داوری داخلی و بین‌المللی	۳۳
۱.۲.۲. داوری موردی و سازمانی	۳۶
۱.۲.۲.۱. مزایای داوری سازمانی	۳۸
۱.۲.۲.۲. معایب داوری سازمانی	۳۹

۳۹	۱.۲.۳. داوری اجباری و داوری اختیاری
۴۳	فصل دوم: بررسی آیین رسیدگی فعلی حاکم بر داوری در حقوق ایران
۴۴	۲.۱. موافقت‌نامه داوری
۴۵	۲.۱.۱. شرایط صحت موافقت‌نامه داوری
۴۵	۲.۱.۱.۱. قصد و رضا و بیان اراده
۴۶	۲.۱.۱.۲. اهلیت طرفین
۴۹	۲.۱.۱.۳. داوری پذیری اختلاف
۵۰	۲.۱.۱.۴. معین بودن موضوع موافقت‌نامه داوری
۵۱	۲.۱.۲. اصاف موافقت‌نامه داوری
۵۱	۲.۱.۲.۱. لزوم قرارداد داوری
۵۴	۲.۱.۲.۲. استقلال موافقت‌نامه داوری از قرارداد اصلی
۵۵	۲.۱.۲.۳. نسبی بودن اثر موافقت‌نامه داوری
۵۶	۲.۲. شرایط و موانع داور
۵۶	۲.۲.۱. شرایط داور
۵۸	۲.۲.۲. موانع داور
۶۳	۲.۳. شروع داوری
۶۷	۲.۴. تعیین داوران و تعداد آنها
۶۷	۲.۴.۱. تعداد داوران
۶۹	۲.۴.۲. انتخاب داوران
۶۹	۲.۴.۲.۱. انتخاب داوران قبل از بروز اختلاف
۷۱	۲.۴.۲.۲. انتخاب داوران بعد از بروز اختلاف
۷۱	۲.۴.۲.۲.۱. انتخاب داوران بعد از بروز اختلاف در داوری‌های داخلی
۷۳	۲.۴.۲.۲.۲. انتخاب داوران بعد از بروز اختلاف در داوری‌های بین‌المللی
۷۴	۲.۵. جرح داور
۷۹	۲.۶. حقوق داوران
۸۰	۲.۶.۱. استعفاء

۸۰	۲.۶.۲. حق مطالبه اسناد و مدارک طرفین
۸۱	۲.۶.۳. ارجاع امر به کارشناس
۸۱	۲.۶.۴. صدور قرار دستور موقت
۸۲	۲.۶.۵. اظهار نظر در خصوص صلاحیت
۸۳	۲.۶.۶. تعیین قانون حاکم
۸۳	۲.۶.۶.۱. قانون حاکم بر آئین رسیدگی
۸۶	۲.۶.۶.۲. قانون حاکم بر ماهیت اختلاف
۹۰	۲.۷. آیین رسیدگی و صدور رأی داوری
۹۰	۲.۷.۱. درخواست تشکیل دیوان داوری و بیان خواسته
۹۱	۲.۷.۲. تعیین محل اوری
۹۴	۲.۷.۳. تشکیل جلسات استماع دعوی
۹۵	۲.۷.۴. مصالحه و سازش طرفین
۹۶	۲.۷.۵. نحوه رسیدگی به ادله
۹۶	۲.۷.۵.۱. شهادت (گواهی)
۹۷	۲.۷.۵.۲. اسناد و مدارک
۹۸	۲.۷.۵.۳. کارشناس
۹۹	۲.۷.۵.۴. بازرسی اموال یا اسناد
۹۹	۲.۸. ورود و جلب شخص ثالث
۱۰۰	۲.۹. صدور رأی داوری
۱۰۰	۲.۹.۱. شیوه صدور رأی داوری
۱۰۱	۲.۹.۲. شرایط رأی داوری
۱۰۴	۲.۱۰. آثار رأی داوری
۱۰۶	۲.۱۱. زوال داوری
۱۰۷	۲.۱۲. اعتراض به رأی داوری
۱۰۷	۲.۱۲.۱. جهات اعتراض به رأی داور
۱۱۴	۲.۱۲.۲. مرجع اعتراض و مهلت آن

۱۱۵.....	۲.۱۲.۳. اثر اعتراض.....
۱۱۶.....	۲.۱۳. شناسایی و اجرای رأی داوری.....
۱۱۹.....	فصل سوم: بررسی و ارزیابی پیش‌نویس قانون جامع داوری ایران در مقایسه با قواعد فعلی.....
۱۲۱.....	۳.۱. تفاوت‌های شکلی.....
۱۲۱.....	۳.۱.۱. جامعیت، تفصیل و انسجام.....
۱۲۲.....	۳.۱.۲. ارائه تعریف و اصطلاحات.....
۱۲۳.....	۳.۱.۳. توسعه اقسام داوری.....
۱۲۵.....	۳.۱.۴. انطباق پذیری نسبت به قانون حاکم.....
۱۲۶.....	۳.۱.۵. انطباق نسبت به داور خارجی.....
۱۲۷.....	۳.۱.۶. تقسیم‌بندی مراجع دادگاه.....
۱۲۷.....	۳.۱.۷. شرایط، افق، نام داوری.....
۱۲۸.....	۳.۱.۷.۱. مکانیزم احراز موافقت نام داوری.....
۱۲۹.....	۳.۱.۷.۲. شرایط درخواست داوری.....
۱۳۰.....	۳.۱.۸. زبان داوری.....
۱۳۱.....	۳.۱.۹. اصلاح ادعانامه و صرف نظر از درخواست.....
۱۳۲.....	۳.۱.۱۰. مدت داوری.....
۱۳۲.....	۳.۱.۱۱. محل داوری.....
۱۳۳.....	۳.۱.۱۲. چگونگی تعیین داور.....
۱۳۵.....	۳.۱.۱۳. ابلاغ و تبادل لوابح.....
۱۳۶.....	۳.۱.۱۴. ارزیابی ادله.....
۱۳۶.....	۳.۱.۱۵. اعلام ختم رسیدگی.....
۱۳۶.....	۳.۱.۱۶. ابلاغ رأی.....
۱۳۷.....	۳.۱.۱۷. اجرای رأی داوری.....
۱۳۹.....	۳.۱.۱۸. هزینه‌های داوری.....
۱۴۱.....	۳.۱.۱۸. تأدیه هزینه‌های داوری.....
۱۴۲.....	۳.۲. تفاوت‌های ماهوی.....

۱۴۲.....	۳.۲.۱. وکالت در داوری.....
۱۴۲.....	۳.۲.۲. صلاحیت داوری.....
۱۴۳.....	۳.۲.۳. ایرادات، دعوای طاری و دعوای متقابل.....
۱۴۴.....	۳.۲.۴. توسعه دعوای غیر قابل ارجاع به داوری.....
۱۴۵.....	۳.۲.۵. صدور قرار تأمین خواسته و دستور موقت.....
۱۴۷.....	۳.۲.۶. اعاده دادرسی.....
۱۴۸.....	۳.۲.۷. عزل و طرح داور و قصور داور در انجام وظایف.....
۱۵۰.....	۳.۲.۸. مرجعیت از داوری.....
۱۵۲.....	۳.۲.۹. ملاک تمایز دادرسی تجاری و بین‌المللی.....
۱۵۳.....	۳.۲.۱۰. ابطال رأی اوری و رجعات آن.....
۱۵۴.....	۳.۲.۱۰.۱. آرای باطل مطاع.....
۱۵۵.....	۳.۲.۱۰.۲. آرای قابل ابطال.....
۱۵۶.....	۳.۲.۱۱. صدور رأی.....
۱۵۷.....	۳.۲.۱۱.۱. شرایط شکلی.....
۱۵۸.....	۳.۲.۱۱.۲. محتوا و مبانی رأی.....
۱۵۸.....	۳.۲.۱۲. اصلاح، تفسیر و تکمیل رأی داوری.....
۱۶۰.....	۳.۲.۱۳. قرار اناطه.....
۱۶۱.....	۳.۲.۱۴. اعتبار امر مختوم.....
۱۶۲.....	۳.۳. مقررات مختص داوری بین‌المللی.....
۱۶۳.....	۳.۴. مقررات مخصوص سازمان داوری.....
۱۶۳.....	۳.۴.۱. تجویز داوری سازمانی.....
۱۶۴.....	۳.۴.۲. وظایف سازمان داوری.....
۱۶۴.....	۳.۴.۳. تشکیل سازمان داوری و ساختار آن.....
۱۶۷.....	۳.۵. نتیجه.....
۱۷۱.....	پیوست.....
۲۱۴.....	فهرست منابع.....

پیشگفتار

داوری قدمتی بیش از نظام قضایی دارد و نظام قضایی به نوعی مستخرج از داورى است. در تطور تاریخ، حل و فصل اختلافات از طریق داورى همواره اهمیت خود را حفظ کرده است. در ایران نیز علاوه بر داورى سنتی و کدخدامنشانه که قدمتی دیرین دارد، داورى به تجویز قانونگذار نیز قدمتی بیش از صد سال دارد. در طول بیش از یک قرن که از تصویب قواعد داورى در ایران می‌گذرد، این قواعد دستخوش تغییرات بسیار بوده، ولیکن ضعف و ناکارآمدی این قوانین و عدم تناسب آن با نیازهای تجاری روز، موجب شده است که قانونگذار در قانون برنامه پنجم توسعه کشور در سال ۱۳۸۹ که قرار بود طی سال‌های (۱۳۹۴-۱۳۹۰) قوه قضائیه را مکلف به تدوین لایحه نهاد مسهل داورى و تقدیم آن به مجلس جهت تصویب نماید، پیش‌نویس قانون جامع داورى ایران طی کرده است. یکصد و دو ماده در سال ۱۳۹۳ تدوین شده و برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارسال شده است. این پیش‌نویس، جدای از ضعف‌های کوچک، قانونی مطلوب بنظر می‌رسد. در این قانون، برای درخواست داورى و ابلاغ و تبادل لوایح، شرایط و تشریفات مشابه شرایط دادخواست و مقررات ابلاغ قانون آیین دادرى مدنى مصوب ۱۳۷۹ در نظر گرفته شده است. این پیش‌نویس در خصوص مدت داورى، دارای مقرراتی بدیع می‌باشد. همچنین مقررات داورى تجاری بین‌المللی و داورى داخلی، بطلان بطلان جامع در دل خود جای داده و تا حد زیادی سعی در یکسان‌سازی این قواعد داشته و در بیان موارد برای جلوگیری از تفاسیر مختلف، زبانی صریح بکار گرفته شده و دعاوی طاری از جمله دعاوی تقابل و جلب ثالث نیز در نظر گرفته شده است که بر جامعیت آن می‌افزاید. همچنین پیش‌نویس اقسام داورى را گسترش داده و مقررات خاصی را برای داورى بین‌المللی و داورى سازمانی مقرر نموده که باعث گسترش قلمرو داورى می‌شود.

با توجه به انباشتگی پرونده‌های مربوط به اختلافات تجاری و بازرگانی در محاکم و جستجوی راه‌حلی برای حل و فصل سریع‌تر اختلافات تجاری و اهمیت نقد و بررسی آن، این پیش‌نویس مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفته تا قدمتی در جهت نافع‌تر واقع شدن آن برداشته شود. این تحقیق پیشینه‌ای ندارد و از این جهت کار بدیعی بشمار می‌آید که البته خالی از نقص و اشکال نخواهد بود. لذا از پیشنهادات اصلاحی و نقد و نظر خوانندگان و دانش‌پژوهان محترم

استقبال و از قبول زحمت و انتشارات خرسندی که این اثر را به زیور طبع آراسته نموده‌اند،
تقدیر می‌نمایم.

آذرماه ۱۳۹۷

عزیزاله فهیمی

ایرج جهان‌نیغ‌فرد

www.ketab.ir